सारांश

इस सूक्त में खुशहाली और उन्नति प्राप्त करने के साधन बताए गए हैं। खुशहाल जीवन के लिये मनुष्य को सदैव सत्सङ्गति, यज्ञ, शुद्ध सात्विक भोजन, शासन के लिये उत्तम मनुष्यो का चुनाव, ज्ञान की प्राप्ति और केवल सर्व हितकारी कर्मो को करने के लिए सतत प्रयासरत रहना चाहिए।

Synopsis

This composition describes the methods of attaining happiness and prosperity. Every being should seek the company of the wise and virtuous scholars, prayerfully perform yajña, consume only righteous food and herbs, choose noble people for government, learn the sciences of energy and perform only noble actions all the time.

स्वस्त्यात्रेय ऋषि:| विश्वेदेवा देवता: |

छन्द:	
१, २	गायत्री
३, ४	निचृद्गायत्री
५, ६, ८, ९, १०	निचृदुष्णिक्
७	विराडुष्णिक्
११	निचृत्त्रिष्टुप्
१२	त्रिष्टुप्
१३	पङ्क्तिश्
१४	विराडनुष्टुप्
१५	अनुष्टुप्

स्वर:	
१ - ४	षड्ज:
५ - १०	ऋषभ:
११ - १२	धैवत:
१३	पञ्चम:
१४ - १५	गान्धार:

Svastyaatreya Rishiḥ. Vishvedevaa Devataaḥ.

Chhandaḥ	
1, 2	Gaayatree
3, 4	Nichridgaayatree
5, 6, 8, 9, 10	Nichridṣhṇik
7	Viraaḍuṣhṇik
11	Nichrittriṣhṭup
12	Triṣhṭup
13	Paṅktish
14	Viraaḍanuṣhṭup
15	Anuṣhṭup

Swaraḥ	
1 - 4	ṣhaḍjaḥ
5 - 10	Riṣhabhaḥ
11 - 12	Dhaivataḥ
13	Pañchamaḥ
14 - 15	Gaandhaaraḥ

अग्ने॑ सु॒तस्य॑ पी॒तये॒ विश्वै॒रूमे॑भि॒रा ग॑हि । दे॒वेभि॑र्ह॒व्यदा॑तये ॥ १ ॥

अग्ने॑ सु॒तस्य॑ पी॒तये॒ विश्वै॑: ऊमे॑भि: आ ग॒हि॒ । दे॒वेभि॑: ह॒व्यऽदा॑तये ॥

1 Om Agne sutasya peetaye vishvair-oomebhir-aa gahi.
Devebhir-havya-daataye

(*Agne*) **O! Wise one,** (*oomebhir*) **for the protection of** (*vishvair*) **the whole universe** (*aa gahi*) **you become one with** (*devebhir*) **the virtuous scholars, and provide through them** (*sutasya*) **the *vaidik* knowledge derived from the fountain of eternal knowledge** (*peetaye*) **for us to drink and** (*daataye*) **give us** (*havya*) **the virtuous things.**

ऋत॑धीतय॒ आ ग॑त॒ सत्य॑धर्माणो अध्व॒रम् । अ॒ग्ने: पि॑बत जि॒ह्वया॑ ॥ २ ॥

ऋत॑ऽधीतय: आ ग॒त॒ सत्य॑ऽधर्माण: अ॒ध्व॒रम् । अ॒ग्ने: पि॒ब॒त॒ जि॒ह्वया॑ ॥

2 Om rita-dheetaya aa gata satya-dharmaaṇo adhvaram.
Agneḥ pibata jihvayaa

(*rita-dheetaya*) **O! Sustainer of all! May the** (*satya-dharmaaṇo*) **scholars following the path of Truth and dharma** (*aa gata*) **remain** (*adhvaram*) **noble and non-violent. Through the** (*jihvayaa*) **tongue of** (*Agneḥ*) **the fire please** (*pibata*) **consume our offerings.**

विप्रेभिर्विप्र सन्त्य प्रातर्यावभिरा गहि । देवेभिः सोमपीतये ॥ ३ ॥

विप्रेभिः विप्र सन्त्य प्रातर्यावऽभिः आ गहि । देवेभिः सोमऽपीतये ॥

3 Om Viprebhir-vipra santya praatryaava-bhir-aa gahi.
Devebhiḥ soma-peetaye

(*santya*) **O! Saint** (*vipra*) **O! Wise one, you** (*aa gahi*) **seek the company of the** (*praatryaava-bhir*) **early risers, devoid of any laziness,** (*Viprebhir*) **wise** (*devebhiḥ*) **virtuous scholars to** (*peetaye*) **drink** (*soma*) **the nectar of soma or, in other words, get the benefit of the company of the wise.**

अयं सोमश्चमू सुतो मत्रे परि षिच्यते । प्रिय इन्द्राय वायवे ॥ ४ ॥

अयम् सोमः चमू इति सुतः अमत्रे परि सिच्यते । प्रियः इन्द्राय वायवे ॥

4 Om ayan somash-chamoo suto'matre pari ṣhichyate.
Priyaḥ indraaya vaayave

O Healer! (*chamoo*) **Separate into two parts** (*ayam*) **these** (*somash*) **herbs and** (*suto*) **derive their essence** (*amatre*) **in a bowl** (*ṣhichyate*) **to sprinkle** (*pari*) **all over the** (*priyaḥ*) **beloved** (*indraaya*) **and noble souls** (*vaayave*) **to make them strong**

वायवा याहि वीतये जुषाणो हव्यदातये ।
पिबा सुतस्यान्धसो अभि प्रयः ॥ ५ ॥

वायो इति आ याहि वीतये जुषाणः हव्यऽदातये ।
पिब सुतस्य अन्धसः अभि प्रयः ॥

5 Om vaayav-aa yaahi veetaye juṣhaaṇo havya-daataye.
Pibaa sutasya-andhaso abhi prayaḥ.

(*vaayav*) **O! One with immense strength, your** (*daataye*) **gifts of** (*veetaye*) **knowledge of sciences,** (*havya*) **virtuous things,** (*sutasya*) **juices derived from** (*andhaso*) **grains and** (*abhi*) **beautiful waters** (*prayaḥ*) **present everywhere** (*aa yaahi*) **are for** (*Pibaa*) **consumption and** (*juṣhaaṇo*) **enjoyment by humanity.**

इन्द्र॑श्च वा॒यवेषां सु॒तानां॑ पी॒तिम॑र्ह॒थः । तान् जु॑षेथामरे॒पसा॑व॒भि प्रयः॑ ॥६॥

इन्द्रः॑ च॒ वा॒यो॒ इति॑ ए॒षा॒म् सु॒ताना॒म् पी॒तिम् अ॒र्ह॒थः ।

तान् जु॒षे॒था॒म् अ॒रे॒पसौ॑ अ॒भि प्र॒यः॑ ॥

6 Om Indrashcha vaayav-eṣhaan sutaanaam peetim-arhathaḥ.
Taan juṣhethaam-arepasaav-abhi prayaḥ.

Where the (*Indrash*) **King** (*cha*) **and** (*vaayav*) **his chief administrator are** (*arhathaḥ*) **worthy of** (*peetim*) **consuming** (*eṣhaam*) **fresh** (*sutaanaam*) **juices of grain i.e. they are virtuous,** (*Taan*) **the citizen are** (*arepasaav*) **generous and** (*juṣhethaam*) **enjoy** (*abhi prayaḥ*) **good grains as well.**

सु॒ता इन्द्रा॑य वा॒यवे॒ सोमा॑सो दध्या॑शिरः ।
नि॒म्नं न य॑न्ति॒ सिन्ध॑वो॒ऽभि प्रयः॑ ॥ ७ ॥

सु॒ताः इन्द्रा॑य वा॒यवे॑ सोमा॑सः दधि॑ऽआशिरः ।

नि॒म्नम् न य॒न्ति॒ सिन्ध॑वः अ॒भि प्रयः॑ ॥

7 Om Sutaa indraaya vaayave somaaso dadhy-aashiraḥ.
Nimnan na yanti sindhavo'bhi prayaḥ

As (*sindhavo*) **rivers flow towards** (*Nimnan*) **lower lands,** (*na*) **likewise** (*Sutaa*) **derivatives of** (*somaaso*) **things with divine qualities** (*dadhy-aashiraḥ*) **worthy of keeping and consuming** (*yanti*) **become available** (*abhi*) **from all directions** (*vaayave*) **for attaining strength like wind** (*indraaya*) **by the ones with spiritual wealth** (*prayaḥ*) **who are liked by all.**

स॒जूर्विश्वे॑भिर्दे॒वेभि॑र॒श्विभ्या॑मु॒षसा॑ स॒जूः ।
आ या॑ह्यग्ने अत्रि॒वत्सु॒ते र॑ण ॥ ८ ॥

स॒ऽजूः विश्वे॑भिः दे॒वेभिः॑ अ॒श्विऽभ्या॑म् उ॒षसा॑ स॒ऽजूः ।

आ या॒हि॒ अ॒ग्ने॒ अ॒त्रि॒ऽवत् सु॒ते र॒ण ॥

8 Om Sajoor-vishvebhir-devebhir-ashvibhyaam-uṣhsaa sajooḥ.
Aa yaahy-agne atri-vat-sute raṇa.

(*agne*) **O! Wise and Purifier! As energy is in** (*Sajoor*) **harmony with** (*vishvebhir*) **all** (*devebhir*) **earth and other celestial bodies and in** (*sajooḥ*) **harmony with** (*ashvibhyaam*) **illuminated as well as dark worlds,** (*uṣhsaa*) **the dawn, you** (*Aa yaahy*) **become the** (*raṇa*) **preacher of knowledge** (*atri-vat*) **spread out** (*sute*) **in the world created by you.**

सजूर्मित्रावरुणाभ्यां सजूः सोमेन विष्णुना ।
आ याह्यग्ने अत्रिवत्सुते रण ॥ ९ ॥

सऽजूः मित्रावरुणाभ्याम् सऽजूः सोमेन विष्णुना |
आ याहि अग्ने अत्रिऽवत् सुते रण ||

9 Om sajoor-mitraa-varuṇaa-bhyaan sajooḥ somen viṣhṇunaa.
Aa yaahy-agne atri-vat-sute raṇa.

(*agne*) **O! Wise! As energy is in** (*sajoor*) **harmony with** (*bhyaam*) **both** (*mitraa*) **airs and** (*varuṇaa*) **waters and in** (*sajooḥ*) **harmony with** (*somen*) **the moon and** (*viṣhṇunaa*) **boundless skies, you** (*Aa yaahy*) **become the** (*raṇa*) **preacher of knowledge** (*atri-vat*) **spread out** (*sute*) **in the world created by you.**

सजूरादित्यैर्वसुभिः सजूरिन्द्रेण वायुना ।
आ याह्यग्ने अत्रिवत्सुते रण ॥ १० ॥

सऽजूः आदित्यैः वसुऽभिः सऽजूः इन्द्रेण वायुना |
आ याहि अग्ने अत्रिऽवत् सुते रण ||

10 Om sajoor-aadityair-vasubhiḥ sajoor-indreṇa vaayunaa.
Aa yaahy-agne atri-vat-sute raṇa.

(*agne*) **O! Wise! As energy is in** (*sajoor*) **harmony with** (*aadityair*) **suns and** (*vasubhiḥ*) **earths, as well as in** (*sajoor*) **harmony with** (*indreṇa*) **living beings and** (*vaayunaa*) **forces of nature, you** (*Aa yaahy*) **become the** (*raṇa*) **preacher of knowledge** (*atri-vat*) **spread out** (*sute*) **in the world created by you.**

स्वस्ति नो मिमीतामश्विना भगः स्वस्ति देव्यदितिरनर्वणः ।
स्वस्ति पूषा असुरो दधातु नः स्वस्ति द्यावापृथिवी सुचेतुना ॥ ११ ॥

स्वस्ति नः मिमीताम् अश्विना भगः स्वस्ति देवी अदितिः अनर्वणः ।
स्वस्ति पूषा असुरः दधातु नः स्वस्ति द्यावापृथिवी इति सुऽचेतुना ॥

11 Om svasti no mimeetaam-ashvinaa
bhagaḥ svasti devy-aditir-anarvaṇaḥ.
Svasti pooṣhaa asuro dadhaatu naḥ
svasti dyaavaa-prithivee suchetunaa

May the (*ashvinaa*) **teacher and preacher** (*mimeetaam*) **cause** (*svasti*) **happiness for** (*no*) **us; may the** (*bhagaḥ*) **pure airs and** (*anarvaṇaḥ*) **unwavering** (*devy*) **illuminated** (*aditir*) **indisputable knowledge bring us** (*svasti*) **happiness; may the** (*asuro*) **rains and** (*pooṣhaa*) **nourishing foods** (*dadhaatu*) **provide** (*Svasti*) **happiness; may** (*dyaavaa*) **celestial bodies and** (*prithivee*) **earth bring** (*naḥ*) **us** (*svasti*) **happiness** (*suchetunaa*) **in the form of good knowledge.**

स्वस्तये वायुमुप ब्रवामहै सोमं स्वस्ति भुवनस्य यस्पतिः ।
बृहस्पतिं सर्वगणं स्वस्तये स्वस्तय आदित्यासो भवन्तु नः ॥ १२ ॥

स्वस्तये वायुम् उप ब्रवामहै सोमम् स्वस्ति भुवनस्य यः पतिः ।
बृहस्पतिम् सर्वऽगणम् स्वस्तये स्वस्तये आदित्यासः भवन्तु नः ॥

12 Om Svastaye vaayum upa-bravaamahai Soman
Svasti bhuvanasya yas-patiḥ.
Brishas-patin sarva-gaṇan svastaye
svastaya aadityaaso bhavantu naḥ

May the (*vaayum*) **forces of nature increase our** (*Svastaye*) **happiness** (*upa*) **by providing** (*Somam*) **divine** (*bravaamahai*) **knowledge; may** (*yas*) **he who is** (*patiḥ*) **the lord, the sustainer** (*bhuvanasya*) **of the creation, create** (*svasti*) **happiness for us; may** (*Brishas-patim*) **custodian of the *vaidik* knowledge bring** (*svastaye*) **happiness to** (*sarva*) **all** (*gaṇam*) **beings; may** (*aadityaaso*) **the illuminated souls**

that have learnt and practiced divine knowledge for a long time (*bhavantu*) **cause** (*svastaya*) **happiness** (*naḥ*) **for us.**

विश्वे॑ दे॒वा नो अ॒द्या स्व॒स्तये॑ वै॒श्वा॒न॒रो वसु॑र॒ग्निः स्व॒स्तये॑ ।
दे॒वा अ॑वन्त्वृ॒भवः॑ स्व॒स्तये॑ स्व॒स्ति नो॑ रु॒द्रः पा॒त्वंह॑सः ॥ १३ ॥

विश्वे॑ दे॒वाः न॒ः अ॒द्य स्व॒स्तये॑ वै॒श्वा॒न॒रः वसुः॑ अ॒ग्निः स्व॒स्तये॑ ।
दे॒वाः अ॒व॒न्तु॒ ऋ॒भवः॑ स्व॒स्तये॑ स्व॒स्ति न॒ः रु॒द्रः पा॒तु॒ अंह॑सः ॥

13 Om Vishve devaa no adyaa svastaye
Vaishvaa-naro vasur-agniḥ svastaye,
Devaa avantv-ribhavaḥ svastaye
Svasti no rudraḥ paatv-amhasaḥ

May (*Vishve*) **all** (*devaa*) **divine scholars bring** (*no*) **us (*svastaye*) happiness by sharing their knowledge** (*adyaa*) **today; may the** (*vasur*) **omnipresent** (*agniḥ*) **radiant fire bring** (*svastaye*) **happiness to** (*Vaishvaa*) **all** (*naro*) **human beings; may the** (*ribhavaḥ*) **wise** (*Devaa*) **and divine souls** (*avantv*) **protect us for our** (*svastaye*) **happiness; may** (*rudraḥ*) **destroyer of evil increase** (*no*) **our** (*Svasti*) **happiness by** (*paatv*) **protecting us from** (*amhasaḥ*) **misdemeanor.**

स्व॒स्ति मि॑त्रावरुणा स्व॒स्ति प॑थ्ये रेवति ।
स्व॒स्ति न इन्द्र॑श्चा॒ग्निश्च॑ स्व॒स्ति नो॑ अदिते कृधि ॥ १४ ॥

स्व॒स्ति मि॒त्रा॒ व॒रु॒णा॒ स्व॒स्ति प॒थ्ये॒ रे॒व॒ति॒ ।
स्व॒स्ति न॒ः इन्द्रः॑ च॒ अ॒ग्निः च॒ स्व॒स्ति न॒ः अ॒दि॒ते॒ कृ॒धि॒ ॥

14 Om Svasti mitraa varuṇaa Svasti pathye revati
Svasti na indrash-cha-agnish-cha Svasti no adite kridhi

Provide us (*Svasti*) **happiness from** (*mitraa*) **vital air and** (*varuṇaa*) **waters;** (*revati*) **O! provider of righteous wealth lead us on** (*pathye*) **pathways towards** (*Svasti*) **happiness;** (*cha*) **and** (*Svasti*) **happiness for** (*na*) **us from** (*indrash*) **rain and thunder** (*cha*) **and** (*agnish*) **the radiant fire; may** (*adite*) **indisputable knowledge** (*kridhi*) **cause** (*no*) **us** (*Svasti*) **happiness.**

स्व॒स्ति पन्था॑मनु॑ चरेम सूर्याचन्द्र॒मसा॑विव ।
पुन॒र्दद॒ताघ्न॑ता जान॒ता सङ्ग॑मेमहि ॥ १५ ॥

स्व॒स्ति पन्था॑म् अनु॑ चरेम सू॒र्या॒च॒न्द्र॒मसौ॑ऽइव ।
पुन॑: दद॑ता अघ्न॑ता जा॒न॒ता सम् ग॒मे॒म॒हि॒ ॥

15 Om Svasti panthaam-anu charema Sooryaa chandramasaav-iva
Punar dadata-aghnataa Jaanataa saṅ gamemahi

(*iva*) **As** (*Sooryaa*) **sun and** (*chandramasaav*) **moon** (*anu charema*) **follow the same** (*panthaam*) **pathway** (*Punar*) **again and again, we too attain** (*Svasti*) **happiness by** (*gamemahi*) **being** (*saṅ*) **together with and following the** (*dadata*) **charitable** (*Jaanataa*) **scholars** (*aghnataa*) **who do not cause destruction or harm to any being.**